

ดรรชนีสวัสดิ์

DHAMMA
SAWASDEE

e-MAGAZINE

10

17 May 2021

ดรรชนีสวัสดิ์

คบดีชานา

ชุมชนเรียนรู้ : Community Learning

เสถียรธรรมสถาน

พฤษภาคม ๕

มนุษย์พันทุกข์ได้... แล้วเรามัวทำอะไรอยู่

แม่ชีศันสนีย์ เสถียรสุต

เสถียรธรรมสถาน
กรุงเทพฯ

ธรรม
ปฏิบัติ

วิสาขบูชา คือวันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาทั้งของไทยและของโลก เป็นวันที่เหล่าพุทธศาสนิกชนจะได้ใช้โอกาสในวันสำคัญดังกล่าวระลึกถึงความยิ่งใหญ่และความเสียสละของพระพุทธองค์ พร้อมทั้งเป็นการย้ำเตือนให้มนุษย์ตระหนักถึงศักยภาพที่มีอยู่ในตนว่าสามารถหลุดพ้นจากความทุกข์และเป็นอิสระอย่างแท้จริงได้

การเกิดและการตายเป็นเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ เมื่อมนุษย์ได้พบการเกิด ก็ได้รับความตายมาด้วย มนุษย์ทุกคนต้องผ่านและพบทั้งการเกิดและการตายเหมือนกันทุกคน ทว่าช่วงระหว่างการเกิดกับการตายที่มีระยะเวลาไม่เท่ากันนี้เอง เป็นช่วงระยะที่มนุษย์จะกำหนดด้วยตัวเองว่าจะมุ่งไปยังหนทางที่ดีในกระแสแห่งอริยเจ้า หรือหนทางที่ร้ายที่จะดึงมนุษย์ลงสู่เบื้องต่ำ

สำหรับหนทางที่ดีนั้น ‘บุรุษหนึ่ง’ ในสมัยพุทธกาลได้พิสูจน์ให้เราเห็นแล้วว่า การก้าวเข้าสู่กระแสแห่งอริยะนั้น สามารถทำได้โดยมนุษย์ปุถุชนเช่นเดียวกับเราๆ ท่านๆ จะต่างก็เพียงแต่ในยามนั้น พระพุทธองค์ทรงต้องทดลองผิติดูกอยู่ด้วยตัวเองเป็นระยะเวลาหลายปี

ทว่าในวันนี้ บทพิสูจน์นั้นได้แสดงผลให้เห็นเป็นประจักษ์แล้วว่า...มนุษย์สามารถพ้นทุกข์และเป็นอิสระอย่างแท้จริงได้ ถ้าเพียงแต่มีความแน่วแน่และตั้งใจเท่านั้น

พระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า ‘การเป็นพระอริยเจ้าไม่ใช่สิ่งสุดวิสัย’ ดังนั้น การเริ่มต้นก้าวเข้ามาสู่กระแสแห่งอริยเจ้าจึงไม่ใช่เรื่องที่เป็นไปไม่ได้ และผลอันเกิดจากการเข้าสู่กระแสแห่งอริยะจึงไม่ใช่ผลที่เหนือความคาดหมาย

ในวันวิสาขบูชาปีนี้ จึงอยากเชิญชวนทุกคนมาร่วมกันทดลองทำแบบฝึกหัดที่ทำทลายชีวิตของเราท่านอยู่ในทุกขณะว่า เราจะสามารถทำให้การเกิดครั้งนี้ไม่เป็นการเกิดที่เกิดอีกแห่งทุกข์ได้หรือไม่ โดยการเริ่มต้นที่ ‘จิต’ และ ‘ใจ’ ทดลองที่จะเป็นผู้ที่กระทบแล้วไม่กระทบ รู้ทันกาย รู้ทันใจ รู้ทันชีวิต มีสติอารักขาจิต มีทุนของชีวิตคือจิตที่ไม่ขุ่นมัว และไม่หลงอารมณ์เพราะรู้เท่าทันอารมณ์

ที่สำคัญ...สงบเย็นและเป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติอย่างไม่เลือกปฏิบัติ

มองวิสาขบูชา หยั่งถึงอารยธรรมโลก

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต)

คำว่า **วิสาขบูชา** เป็นชื่อของพิธีบูชาและการทำบุญในพระพุทธศาสนา ที่ปรารถนา วันประสูติ วันตรัสรู้ และวัน
ปรินิพพาน ของพระพุทธเจ้า

คำว่า **วิสาขบูชา** เป็นคำเรียกสั้นที่ตัดมาจากคำภาษาบาลีว่า วิสาขปุณณมีบูชา บางทีก็เขียนเป็น **วิสาขบูชา**
ซึ่งเป็นรูปที่ตัดมาจากคำภาษาสันสกฤตว่า **วิสาขปุณณมีบูชา** แปลว่า **การบูชาในวันเพ็ญเดือน 6**

วันเพ็ญเดือน 6 นี้ เป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันหนึ่งในรอบปี เพราะเป็นวันที่พระพุทธเจ้า ประสูติ
ตรัสรู้ และปรินิพพาน เหตุการณ์ทั้งสามร่วมกันในวันนี้เป็นมหัศจรรย์

ความสำคัญของวันวิสาขบูชา

บรรดาวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ประเภทรำลึกถึงเหตุการณ์และบุคคลสำคัญในอดีต **วันวิสาขบูชา** นับ
ว่าเป็นวันสำคัญที่สุด ทั้งในแง่ที่เป็นวันเก่าแก่ มีมาแต่โบราณ และในแง่ที่เป็นสากล คือเป็นที่ยอมรับอย่างกว้าง
ขวาง มีการจัดงานฉลองกันทั่วไปในประเทศทั้งหลายที่นับถือพระพุทธศาสนาว่าถึงเฉพาะในประเทศไทย การ
จัดงานฉลองวันวิสาขบูชา คงจะได้มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย โดยอาจจะสืบมาจากการติดต่อกับลังกาทวีป ที่มีงาน
วิสาขบูชามานานแล้ว และหนังสือเรื่องนางนพมาศ ก็เล่าเรื่องพิธีวันวิสาขบูชาในกรุงสุโขทัยไว้ด้วย ในสมัย
อยุธยา ก็เข้าใจว่ามีการฉลองใหญ่ ทั้งงานหลวงงานราษฎร์ ตลอด 3 วัน 3 คืน ครั้นกรุงแตกแล้ว ประเพณีจึง
เสื่อมทรามไป จนมีการฟื้นฟูขึ้นใหม่ในรัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ โดยมีพระราชโองการ เมื่อ จ.ศ. 1179
(พ.ศ. 2360) กำหนดให้จัดงานสมโภชประจำปีเป็นการใหญ่ยิ่งกว่างานใดๆ อื่น

ความในพระราชกำหนดพิธีวิสาขบูชา จ.ศ. 1179 ว่า ทรงมีพระทัยปรารถนาจะบำเพ็ญพระราชกุศลให้มีผล
พิเศษยิ่งกว่าที่ได้ทรงกระทำมา จึงมีพระราชปวงญาณคณะสงฆ์สมเด็จพะสังฆราช (มี) เป็นประธาน ซึ่งได้
ถวายพระพรถึงโบราณราชประเพณีงานวิสาขบูชา ดังสมัยพระเจ้ากาติกราชแห่งลังกาทวีป (ประมาณ พ.ศ.420
ตามคัมภีร์มหาวงส์ พงศาวดารลังกาเล่าไว้) เป็นเหตุให้ทรงมีพระราชโองการกำหนดวันพิธีวิสาขบูชา นักขัต
ฤกษ์ใหญ่ครั้งละ 3 วัน สืบมา

อย่างไรก็ตาม ครั้นกาลล่วงนานมา สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป งานวันวิสาขบูชาก็ค่อยขบเซาลงอีกโดยลำดับ

ในรัชกาลที่ 4 คือประมาณ 100 ปีเศษล่วงแล้ว เมื่อประชาชนยังยึดมั่นในประเพณีดีอยู่ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชดำริถึงความสำคัญของการประชุมใหญ่แห่งพระมหาสาวกของพระพุทธเจ้า ที่เรียกว่าจาตุรงคสันนิบาต จึงได้ทรงจัดงานวันมาฆบูชาขึ้นเป็นครั้งแรก ทำให้มีวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นอีกวันหนึ่ง

เวลาล่วงมาอีกนานจนถึง พ.ศ. 2500 มีการจัดงานฉลอง 25 พุทธศตวรรษ เป็นงานสมโภชครั้งยิ่งใหญ่ หลังเสร็จงานแล้ว คณะสงฆ์ไทยครั้งนั้น ได้ประชุมกันมีมติว่า วันเพ็ญเดือน 8 ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาโปรดพระเบญจวัคคีย์ เป็นวันที่สำคัญมาก เพราะเป็นการประดิษฐานพระพุทธศาสนา สมควรจัดขึ้นเป็นวันสำคัญที่มีการเฉลิมฉลองเป็นพุทธบูชาอีกวันหนึ่ง วันอาสาฬหบูชา จึงได้เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2501 เป็นต้นมา

นอกจากนี้ ยังมีวันสำคัญประเพณีบูชาอีกวันหนึ่ง คือวันอัฐมีบูชา ตรงกับแรม 8 ค่ำ เดือน 6 เป็นวันที่ระลึกงานถวายพระเพลิงพระบรมสรีระของพระพุทธเจ้า วันอัฐมีบูชานี้ แม้ว่าคงจะได้มีมาแต่โบราณใกล้เคียงกับวันวิสาขบูชา แต่ไม่มีประวัติ เด่นชัด ทั้งไม่เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง และในปัจจุบันก็ไม่จัดเข้าเป็นวันสำคัญในทางราชการ จึงไม่จำเป็นต้องนำมาเปรียบเทียบกับ

ส่วนในวงการพระพุทธศาสนาระหว่างประเทศ วันสำคัญที่รู้จักกันทั่วไปมีเพียงวันเดียวคือ **วันวิสาขบูชา** แม้ว่าการคำนวณวันเวลาและการเรียกชื่อวันจะแตกต่างกันไปบ้าง เช่น ประเทศพุทธศาสนาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จัดงานตามปฏิทินจันทรคติในวันเพ็ญเดือน 6 แต่ชาวพุทธญี่ปุ่นจัดงานฉลองวันประสูติพระพุทธเจ้าตามปฏิทินสุริยคติในวันที่ 8 เมษายน คนไทยเรียก **วิสาขบูชา** คนลังกาเรียกเพี้ยนไปว่า **วีซัค** หรือ **วีซัค (Vesak หรือ Wesak)** ดังนี้เป็นต้น แต่สาระสำคัญของงานก็คงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ปัจจุบันในวงการพระพุทธศาสนาระหว่างประเทศ ได้มีการพยายามชักชวนให้ชาวพุทธทุกประเทศจัดงานวันวิสาขบูชา พร้อมตรงในวันเดียวกันคือ ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 และเรียกชื่อวันนั้นว่า **'The Buddha Day'**

วันวิสาขบูชา เป็นวันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานของพระพุทธเจ้า เป็นวันที่เกี่ยวข้องกับพระบรมศาสดา ผู้ทรงประดิษฐานพระพุทธศาสนาโดยตรง เมื่อมีวันวิสาขบูชาแล้ว จึงมีวันอาสาฬหบูชา และมาฆบูชา เป็นต้นได้ เจ้าชายสิทธัตถะประสูติแล้ว มีพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นแล้ว เหตุการณ์อื่น ๆ เช่นการแสดงธรรม และการประชุมพระสาวกจึงติดตามมา

แม้พิจารณาในแง่นี้ ก็ต้องนับว่าวันวิสาขบูชาสำคัญที่สุด

การประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานของพระพุทธเจ้า ปรากฏขึ้นตรงในวันเดียวกัน คือวันเพ็ญเดือน 6 เป็นความประจวบพอดีที่หาได้ยากยิ่งนัก หรืออาจจะหาไม่ได้อีกเลย นับว่าเป็นเรื่องน่าอัศจรรย์ ทำให้วันวิสาขบูชา เป็นวันที่ระลึกถึงเหตุการณ์ สำคัญที่สุดทั้ง 3 อย่าง ที่เกี่ยวข้องกับองค์พระพุทธเจ้า ทั้งวันที่พระองค์อุบัติเป็นมนุษย์ ทั้งวันที่อุบัติเป็นพระพุทธเจ้า และวันที่สิ้นสุดพระชนม์ชีพ วันวิสาขบูชา จึงมิใช่แต่เพียงเป็นวันที่สำคัญอย่างเดียวนั้น แต่ยังเป็นวันที่น่าอัศจรรย์อีกด้วย และความมหัศจรรย์ข้อนี้จัดได้ว่าเป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งแห่งความเป็นอัจฉริยบุรุษของพระพุทธองค์

อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ในวันวิสาขบูชานี้ แม้ว่าจะสำคัญและน่าอัศจรรย์เพียงใด ก็เป็นคุณวิเศษจำเพาะของพระพุทธเจ้า แต่พระองค์เดียว คุณค่าที่พุทธศาสนิกชนจะรับเป็นประโยชน์แก่ตนได้ ก็เพียงแต่ให้บังเกิดความภาคภูมิใจในองค์พระบรมศาสดา และเป็นเครื่องเพิ่มพูนความเลื่อมใสศรัทธาให้แน่นแฟ้น แต่ก็คงสุดวิสัยที่จะนำมาเป็นแบบอย่างสำหรับปฏิบัติตาม

ความสำคัญและความน่าอัศจรรย์ของพระพุทธศาสนานั้น อยู่ที่สิ่งซึ่งนำมาปฏิบัติได้ ให้ผลสมจริงเหตุการณ์ทั้ง 3 ในวันวิสาขบูชา มีความสำคัญและความน่าอัศจรรย์ในทางปฏิบัติเช่นนี้ด้วย จึงนับได้ว่าเป็นความสำคัญและความน่าอัศจรรย์ที่แท้จริง ยิ่งใหญ่กว่าความสำคัญและความน่าอัศจรรย์อย่างที่กำลังกล่าวมาในตอนแรกเสียอีก ความสำคัญและความน่าอัศจรรย์เช่นว่านี้ ก็คือความสำคัญและความน่าอัศจรรย์แห่งความหมาย ซึ่งเราทั้งหลายสามารถถือเป็นแบบอย่าง นำไปประพฤติปฏิบัติตามได้

ความประจวบพอดีกันของเหตุการณ์ทั้งสามในวันวิสาขบูชา มีความสำคัญและความน่าอัศจรรย์ โดยทำให้เราเกิดความภาคภูมิใจ และความเลื่อมใสศรัทธาแล้วกระทำอามิสบูชาต่อพระรัตนตรัย แต่ความหมายอันลึกซึ้งที่ประสานกันของเหตุการณ์ทั้งสามนั้นมีความสำคัญและความน่าอัศจรรย์โดยเป็นอนุสติเตือนใจให้เราระลึกถึงหลักธรรมแล้วกระทำปฏิบัติบูชาพระพุทธเจ้าตรัสสอนว่า อามิสบูชา คือการบูชาด้วยสิ่งของ เช่น ดอกไม้ ธูปเทียน และอาหาร แม้จะสำคัญก็ยังเป็นรองปฏิบัติบูชา คือการบูชาด้วยการปฏิบัติธรรม จึงจะสูงสุดและสำคัญอย่างแท้จริง เป็นประโยชน์ยิ่งใหญ่ทั้งแก่ตัวผู้ปฏิบัติเอง ทั้งแก่สันติสุขของพหุชน และเป็นเครื่องสืบต่ออายุพระศาสนาที่มั่นคงแน่นอน เมื่อปฏิบัติบูชามิอยู่ อามิสบูชาก็เป็นกำลังสนับสนุนและพลอยมีความสำคัญ แต่ถ้าไร้ปฏิบัติบูชา อามิสบูชาก็หมดความหมาย

ความหมายของวันวิสาขบูชาในแง่คติ จากพระชนม์ชีพของพระบรมศาสดา

มองวิสาขบูชา หวังถึงอารยธรรมโลก

การประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานของพระพุทธเจ้า เกิดขึ้นตรงกันในวันเดียว ความหมายของเหตุการณ์ ทั้งสามนั้นก็เกี่ยวพันประสานกันเป็นอันเดียว

การประสูติ ของพระองค์ มีความหมายเตือนให้เราระลึกว่า คนทุกคนแม้จะเริ่มต้นชีวิตโดยความเป็นมนุษย์ มีกำเนิดไม่แตกต่างกัน แต่ต่อจากจุดเริ่มต้นนั้นแล้ว มนุษย์ก็แสดงความเป็นสัตว์ประเสริฐออกมา ด้วยความเป็นผู้สามารถที่จะฝึกฝนอบรม บุคคลผู้มีความตั้งใจอันสูงส่งมุ่งบำเพ็ญความดีงามปรับปรุงตนอยู่ตลอดเวลา อาศัยความเพียรและสติปัญญาฝึกฝนตนให้บรรลุความเป็นมนุษย์ผู้เยี่ยมยอดได้กลายเป็นศาสดาที่เคารพบูชาของปวงเทพและหมู่มนุษย์ นำประโยชน์สุขมาให้ไม่เฉพาะแต่ตนเองผู้เดียว แต่เกื้อกูลแก่ชาวโลกทั้งหมดด้วย พระพุทธเจ้าทรงเป็นตัวอย่างแสดงประจักษ์พยานของภาวะเช่นนี้ ทุกคนจึงควรมีกำลังใจ เพียรพยายามใช้สติปัญญาพิจารณา บำเพ็ญความดีงาม ฝึกฝนปรับปรุงตนให้เป็นมนุษย์ที่ประเสริฐยิ่งขึ้นอยู่เสมอ

การตรัสรู้ เป็นเครื่องเตือนให้ระลึกว่า สิ่งสำคัญที่เป็นผลสำเร็จ และเป็นจุดมุ่งหมายแห่งความเพียรพยายาม และการใช้สติปัญญาของพระพุทธเจ้า ซึ่งทำให้พระชนม์ชีพของพระองค์กลายเป็นสิ่งมีคุณค่าอย่างสูงสุดนั้น หาใช่การได้มาซึ่งสิ่งสำหรับปรนเปรอบำรุงบำเรอความสุขส่วนตนไม่ แต่เป็นการเข้าถึงความดีงามอย่างสูงสุดที่ทำให้พระชนม์ชีพของพระองค์เต็มเปี่ยมสมบูรณ์ พร้อมทั้งแผ่แผ่ขยายความเต็มเปี่ยมสมบูรณ์นั้นออกไปให้แก่ชีวิตอื่นๆ ด้วย เรียกว่านำมาซึ่งประโยชน์สุขแก่โลก การเข้าถึงความดีงามนี้เองที่ทำให้เจ้าชายสิทธัตถะผู้เป็นมนุษย์ กลายเป็นพระพุทธเจ้า ทำให้มีพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในโลก ความดีงามที่ว่านี้ คือ สิ่งที่เราเรียกว่า **‘ธรรม’** หรือ **‘พระธรรม’**

การเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้าทำให้ธรรมปรากฏขึ้นในโลก ธรรมปรากฏขึ้นมาแล้ว ก็กระจายความดีงามออกไป ด้วยคำสอนที่สาดแสงสว่างส่องทางแห่งการดำเนินชีวิตที่ดีงาม นำไปสู่ประโยชน์สุขและความอยู่ร่วมกันอย่างสงบร่มเย็น

นอกจากนี้ การตรัสรู้ยังสอนเราด้วยว่า การบรรลุผลสำเร็จที่ดีงามนั้น มิใช่จะกระทำได้ง่าย พระพุทธเจ้ากว่าจะตรัสรู้ได้ต้องทรงบำเพ็ญเพียรพยายาม ใช้สติปัญญาแสวงหาค้นคว้าทดลองด้วยความเด็ดเดี่ยวและอดทน จนบางครั้งแทบจะสิ้นพระชนม์ชีพตลอดเวลายาวนานถึง 6 ปี ครั้นตรัสรู้แล้วเมื่อทรงนำธรรมอันเป็นหลักแห่งความจริงความดีงามนั้นไปสั่งสอนผู้อื่น ก็ต้องทรงเสียสละลำบากพระกาย เสด็จเที่ยวไป

ทุกถิ่น แม้ที่แสนจะกันดารและฝ่าภัยอันตราย บุคคลที่จะทำความดีงาม บำเพ็ญประโยชน์สุขแก่หมู่ชน ก็ควรดำเนินตามพุทธปฏิบัติ โดยการเพียรพยายามด้วยความเสียสละ อดทน ไม่ยอมท้อถอย

การปรินิพพาน มีความหมายที่เป็นอนุสติ ให้ระลึกว่าพระชนม์ชีพของพระพุทธเจ้า ในฐานะที่เป็นชีวิตมนุษย์ เมื่อถึงคราวสิ้นสุด ก็ดับสิ้นไปตามกาลเวลา แต่พระธรรมที่ได้ทรงค้นพบ เปิดเผยไว้ ทำให้ปรากฏในโลกแล้ว เป็นหลักแห่งความจริงและความดีงามอันอมตะ ไม่เคลื่อนคลาดแตกดับเป็นสิ่งไม่ตาย ยังคงส่องทางแห่งปัญญาเพื่อบรรลุประโยชน์สุขแก่หมู่มนุษย์สืบต่อไป และทั้งพระพุทธเจ้ายังได้ทรงตั้งคณะสงฆ์ไว้ทำหน้าที่รักษาสืบทอดส่งต่อประทีปแห่งธรรมแทนพระองค์ต่อๆ มาอีกด้วย แม้ว่าพระพุทธเจ้าจะทรงหยุดเลิกพุทธกิจก็ได้ทรงหยุดเลิกในเมื่อมีอมตธรรมสำหรับอำนวยประโยชน์สืบต่อมา การปรินิพพานเป็นการดับสนิทในเมื่อกิจสำเร็จ การดำเนินให้เข้าถึงอมตธรรมและบรรลุ อมตประโยชน์เป็นหน้าที่ของเราทั้งหลาย ทั้งที่จะต่างคนต่างทำ และร่วมกันช่วยกันทำต่อไป

อย่างไรก็ตาม หากจะมองความหมายให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไปอีก ย่อมเห็นได้ว่า บรรดาเหตุการณ์สำคัญ 3 อย่างในพระชนม์ชีพของพระพุทธเจ้านั้น การตรัสรู้ต้องนับว่ามีความสำคัญสุดยอด การเริ่มต้นและการสิ้นสุดของชีวิตที่เรียกว่าการเกิดการตายนั้น มนุษย์ทุกคนมีเสมอเหมือนกัน แต่ข้อพิเศษอยู่ที่ชีวิตซึ่งเป็นไปในระหว่างจุดต้นและสุดทั้งสองนี้

สิ่งที่ทำให้เจ้าชายสิทธัตถะเป็นพระพุทธเจ้า และทำให้เราเคารพบูชาพระองค์ ก็คือการตรัสรู้อันพร้อมมาด้วยการกระทำต่างๆ เพื่อการตรัสรู้ และพุทธกิจต่างๆ ที่ได้ทรงบำเพ็ญ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการตรัสรู้ แต่เพราะพระชนม์ชีพของพระองค์เป็นฐานที่ตั้งที่อาศัยแห่งการตรัสรู้ และการบำเพ็ญพุทธกิจเหล่านั้น วันประสูติและวันปรินิพพาน ของพระองค์จึงย่อมพลอยมีความสำคัญตามไปด้วย

ความเป็นพระพุทธเจ้าอันเกิดจากการตรัสรู้และการทรงบำเพ็ญประโยชน์แก่มนุษยชาติที่เรียกว่า ‘พุทธกิจ’ นี้โดยแท้ที่เป็นฐานรองรับความสำคัญ และความน่าอัศจรรย์ทั้งหมดที่เกี่ยวกับพระองค์ เป็นเหตุให้พุทธศาสนิกชนเคารพบูชาพระองค์ และเป็นส่วนสาระสำคัญที่พุทธศาสนิกชนจะพึงสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับพระองค์ ดังคำพรรณนาแสดงพระคุณของพระพุทธเจ้าที่คนหลายราย หลายพวก หลายหมู่ ได้กล่าวและบันทึกเอาไว้เป็นประจักษ์หลักฐาน

ความหมายของวันวิสาขบูชา ในแง่ปรากฏการณ์ยิ่งใหญ่ ในประวัติแห่งมนุษยชาติ

ความหมายของวันวิสาขบูชาที่ได้กล่าวมานั้น แม้จะลึกซึ้งและสำคัญ ก็ยังจำกัดแคบ เป็นเชิงคติเกี่ยวกับชีวิตบุคคล คือพระชนม์ชีพของพระบรมศาสดา วันวิสาขบูชา ยังมีความหมายที่กว้างขวางยิ่งกว่านั้น ซึ่งเป็นความหมายในชั้นหลักการของพระพุทธศาสนา ตรงกับความจริงที่ว่า การเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้า ก็คือการเกิดขึ้นของพระพุทธศาสนา และในแง่นี้ การเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้าและพระพุทธศาสนาเป็นปรากฏการณ์ อันยิ่งใหญ่ที่มีลักษณะพิเศษ ถือได้ว่าเป็นการขึ้นสู่ยุคใหม่แห่งประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ โดยที่การประสูติตรัสรู้ และปรินิพพานของพระพุทธเจ้า มีความหมายเชิงหลักการ ดังนี้

1. การประสูติของพระพุทธเจ้า คือการประกาศอิสรภาพของมนุษย์

การประสูติของเจ้าชายสิทธัตถะ ก็หมายถึงการเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้าด้วย เป็นความหมายที่โยงถึงกันอยู่ในตัว การประสูติของเจ้าชายสิทธัตถะ มีสัญลักษณ์อยู่ที่การทรงประกาศการเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้า ด้วยพระดำรัสที่เรียกว่า “อาสภิวาจา” (วาจาอาจหาญ) ว่า “อโคโหมสมิ โลกสส, เขฎฐโหมสมิ โลกสส, เสฎฐโหมสมิ โลกสส” (อาสภิวาจาในคราวประสูติ ดู ที.ม. 10/26 (ที่ฉนิกาย มหาวรรค พระไตรปิฎก เล่ม 10 ข้อ 26); ม.อ.14/377 (มัชฌิมนิกาย อุปรินิพพานาสกั พระไตรปิฎก เล่ม 14 ข้อ 377)) แปลว่า “เราเป็นผู้เลิศแห่งโลก เราเป็นที่ใหญ่แห่งโลก เราเป็นผู้ประเสริฐแห่งโลก”

พระวาจานี้ทรงประกาศท่ามกลางสังคมมนุษย์ที่มีอิทธิพลของการนับถือเทพเจ้าครอบคลุมและครอบงำไปทั่วทั้งหมด คำว่า ‘**เขฎฐ**’ เป็นต้นันั้น เป็นคำแสดงฐานะของพระพรหมผู้เป็นเทพเจ้าสูงสุด มนุษย์ยุคนั้น เชื่อว่าชีวิตและสังคมของตนจะดีร้ายเป็นไปอย่างไร ย่อมขึ้นต่ออำนาจของเทพเจ้าที่จะลงโทษหรือโปรดปรานดลบันดาลให้เป็นอย่างไร สิ่งที่มนุษย์จะต้องทำเพื่อนำผลดีมาสู่ชีวิตครอบครัว และสังคมของตน ก็คือการยอมสยบต่อเทวบัญชา และการอ่อนน้อมบูชาขอผลที่ปรารถนา ด้วยการเช่นสรวงสังเวยและการบูชาอัญญ

เมื่อพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้น พระองค์ได้ประกาศหลักการที่เป็นปฏิปทาปฏิบัติความคิดความเชื่อ และวิถีชีวิตของมนุษย์ว่ามนุษย์นี้เป็นสัตว์พิเศษ มีศักยภาพที่จะฝึกฝนพัฒนาให้ดีเลิศประเสริฐสูงสุดได้ เมื่อมนุษย์ฝึกฝน

พัฒนาตนให้มีคุณความดีและมีปัญญาญาณสมบูรณ์ ก็จะเป็นบุคคลประเสริฐเลิศสูงสุด ที่เรียกว่า ‘**พุทธะ**’ ซึ่งเทพเจ้าทั้งหลายตลอดแม้กระทั่งพระพรหมก็จะน้อมนอบบูชา ฉะนั้น มนุษย์ที่ฝึกฝนพัฒนาตนสูงสุด คือ ‘**พุทธะ**’ นี้ต่างหากที่เป็น ‘**อัคระ**’ (ผู้เลิศ) เป็น ‘**เขฎฐะ**’ (ผู้เป็นใหญ่) เป็น ‘**เสฎฐะ**’ (ผู้ประเสริฐ) หาใช่เทพเจ้าแม่แต่พระพรหมผู้เป็นเจ้าของ

ด้วยหลักการนี้ พระพุทธศาสนาได้กระตุ้นและกระตุ้นมนุษย์ให้หันมาใส่ใจในศักยภาพแห่งมนุษย์ที่มีอยู่ในตนเอง และเกิดความสำนึกในการที่จะฝึกฝนพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ พฤติกรรม ภูมิธรรม ภูมิปัญญาของตน ด้วยความตระหนักรู้ว่า สันติสุขและอิสรภาพแห่งชีวิตและสังคมของตนจะสัมฤทธิ์หรือไม่ และแค่นั้นเพียงใด อยู่ที่การฝึกฝนพัฒนาตัวของมนุษย์เอง หาใช่อยู่ที่การดลบันดาลของเทพเจ้าไม่ มนุษย์ไม่ควรจะมัวคิดหาทางพะเน้าพะนออ่อนน้อมเอาอกเอาใจเทพเจ้า แต่ควรหันมาเพียรพยายามพัฒนาตนเองให้มีความสามารถที่จะสร้างสรรค์ความสำเร็จด้วยสติปัญญาของตน

การประสูติของพระพุทธเจ้า หรือการเกิดขึ้นของพระพุทธศาสนา เป็นการปฏิวัติในประวัติศาสตร์แห่งมนุษยชาติ ด้วยการประกาศว่า อำนาจสูงสุดที่กำหนดชะตากรรมของมนุษย์ ก็คือการฝึกฝนพัฒนาตน และการกระทำด้วยปัญญาที่พัฒนาขึ้นมาให้รู้ความจริงของธรรมชาติ หาใช่การดลบันดาลของเทพเจ้าไม่

2. การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า คือการปรากฏแห่งธรรมขึ้นมาเป็นใหญ่สูงสุด

อิสรภาพของมนุษย์ที่ทรงประกาศในการประสูตินั้น จะบรรลุผลเป็นจริงก็เพราะมีการตรัสรู้ กล่าวคือเมื่อมนุษย์รู้เข้าใจ มองเห็นความจริงของธรรมชาติ แล้วปฏิบัติภารกิจทั้งหลายได้ถูกต้องตามธรรม โดยฝึกฝนพัฒนาตนให้มีปัญญาญาณจนตรัสรู้เข้าถึงธรรมแล้ว มนุษย์จึงเป็น ‘**พุทธะ**’ ผู้ประเสริฐเลิศสูงสุด

การตรัสรู้คือการบรรจบประสานระหว่างปัญญาของมนุษย์กับธรรม คือความจริงของธรรมชาติ เมื่อตรัสรู้แล้วพระพุทธเจ้าก็ได้ตรัสว่า “ยथा ทเว ปาตุภวานติ ธมมา” (พุทธอุทาน เมื่อแรกตรัสรู้ ดู วินย.4/1-3 (วินัยปิฎก มหาวรรค พระไตรปิฎก เล่ม 4 ข้อ 1-3); ขุ.อ. 25/38-40 (ขุททกนิกาย อุทาน พระไตรปิฎก เล่ม 25 ข้อ 38-40)) เป็นต้น มีใจความว่า “เมื่อใดธรรมทั้งหลายปรากฏแก่บุคคลประเสริฐ ผู้เพียรพยายามเพ่งพินิจอยู่ เมื่อนั้นดวงความสงสัยย่อมมลายไป เพราะมารู้เข้าใจถึงธรรมพร้อมทั้งเหตุของมัน...เพราะได้รู้ถึงภาวะที่สิ้นไปแห่งปัจจัยทั้งหลาย...ขจัดมารและเสนาเสียได้ ดังตะวันส่องฟ้าทอแสงจ้าอยู่ ฉะนั้น”

ธรรมคือความจริงของธรรมชาติ

นั่นแหละยิ่งใหญ่สูงสุด หาใช่เทพเจ้า หรืออำนาจดลบันดาลอันใดไม่ แม้แต่เทพทั้งหลายก็อยู่ใต้อำนาจของธรรม คือความจริงแห่งความเป็นไปตามเหตุปัจจัยเป็นต้นในธรรมชาติ นั่นเอง ธรรมย่อมเหนือเทพ เทพจะเหนือธรรมไปไม่ได้ เมื่อรู้เข้าใจอย่างนี้แล้ว มนุษย์ก็จะได้เพียรพยายามฝึกฝนพัฒนาตนให้รู้เข้าใจ และปฏิบัติการทั้งหลายให้ถูกต้องตามธรรม เพราะมนุษย์มีปัญญาที่สามารถพัฒนาให้ลู่ถึงธรรมได้

เมื่อเข้าใจธรรมแล้ว ก็มีความเป็นอิสระที่จะเป็นอยู่ และทำการอย่างประสานกับธรรม ด้วยปัญญาที่รู้เข้าใจธรรมนั้น ซึ่งมีความเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่แน่นอน ไม่ต้องคอยเอาอกเอาใจคอยรอคอยคำสั่งบัญชาของเทพยดาพรหมเจ้า ที่ไม่รู้ว่าจะต้องประสงค์อย่างไร และจะขัด เคืองหรือโปรดปรานอย่างไร เมื่อใด

3. การปรินิพพาน คือการเตือนจิตสำนึกในวิถีชีวิตแห่งความไม่ประมาท

ด้านหนึ่งของธรรมหรือความเจริญแห่งกฎธรรมชาติ ก็คือความไม่เที่ยงแท้คงทนและความเปลี่ยนแปลงเป็นไปตามเหตุปัจจัยของสิ่งทั้งหลาย ธรรมคือความจริงนี้มีอยู่หรือกำกับอยู่กับชีวิตของมนุษย์ทุกคน โดยเฉพาะการที่ชีวิตนั้นจะต้องสิ้นสุดลงด้วยความตาย ในขณะที่ความเป็นจริงของธรรมบอกเราว่า เราจะต้องฝึกฝนพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติ มีความสามารถ และมีปัญญาที่จะรู้เข้าใจ และปฏิบัติการทั้งหลายให้ถูกต้องตามธรรม คือกฎธรรมชาติ ชีวิตของเราจะดำรงเลิศประเสริฐ บรรลุสันติสุขและอิสรภาพแท้จริง ก็ต่อเมื่อมีปัญญาเข้าถึงธรรมและสามารถทำชีวิตและสังคมมนุษย์ให้ดำเนินตามธรรม แต่พร้อมกันนั้นธรรมนั่นเอง ก็กำกับความจริงไว้ว่าชีวิตและสิ่งแวด ล้อมรอบตัวของเราทุกอย่างไม่มียั่งยืน คงทนอยู่ตลอดไป จะต้องเปลี่ยนแปลงเป็นไปตามเหตุปัจจัย เพราะฉะนั้นเราจะนิ่งนอนใจประมาทอยู่ไม่ได้ เพราะถ้ามีวประมาทผิดเพี้ยนละเลย ชีวิตของเราอาจหมดโอกาสที่จะพัฒนาให้เข้าถึงคุณค่าและประโยชน์ที่พึงได้จากธรรม ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้ธรรมที่พระ

พุทธเจ้าตรัสรู้และประกาศแก่โลก แล้วนำมาปรากฏผลเป็นประโยชน์แก่ชีวิตและสังคมของเรา และเพื่อให้ชีวิตและสังคมของเราดำเนินไปสู่ความดีงาม ความมีสันติสุขและอิสรภาพ อันพึงได้จากธรรมนั้น เราจึงจะต้องเป็นอยู่อย่างไม่ประมาทหรือดำเนินไปในวิถีชีวิตแห่งความไม่ประมาท

เพราะฉะนั้น เมื่อจะปรินิพพาน พระพุทธเจ้าจึงตรัสพระวาจาสุดท้ายที่เรียกว่า **‘ปัจฉิมวาจา’** อันถือได้ว่าเป็นเครื่องหมายและความหมายแห่งการปรินิพพานว่า “วอยธมมา สงขารา อปปมาเทน สมปาเทถ” (ปัจฉิมวาจา คราวปรินิพพาน ดู ที.ม. 10/143 (ทีฆนิกา มหาวรรค พระไตรปิฎก เล่ม 10 ข้อ 43); ส.ส. 15/620 (สังยุตตนิกาย สคาถวรรค พระไตรปิฎก เล่ม 15 ข้อ 620)) แปลว่า “สิ่งทั้งหลายที่เกิดจากปัจจัยปรุงประกอบขึ้น ล้วนมีอันจะต้องเสื่อมสลายไป เธอทั้งหลายจงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อม”

ทำการบูชาให้สมค่าของวันวิสาขะ

ถ้าวันวิสาขบูชาจะช่วยให้เราระลึกถึงความหมายของการประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานอย่างเข้าถึงหลักการของพระพุทธศาสนาตามที่ได้กล่าวมาแล้ว และเตือนใจให้เรานำหลักการนั้นมาใช้ประโยชน์กันอย่างจริงจัง การบูชาของเราก็จะเกิดคุณค่าเป็นประโยชน์แก่ชีวิตและสังคมอย่างสมคุณค่าของวันวิสาขบูชาโดยแท้จริง และจะช่วยให้มนุษย์ชาติก้าวขึ้นสู่ยุคใหม่แห่งการพัฒนา มนุษย์ที่พระพุทธเจ้าทรงประกาศนำไว้นานแล้วได้จริงจึงเสียที แต่ถ้าจะคิดเอาง่ายๆ อย่างน้อยก็ควรจะระลึกพิจารณาถึงที่จะกล่าวต่อไป

ในวันเกิดบ้าง ในวันตายบ้าง ของบรรพบุรุษ บุรพการีชนคนที่เราเคารพนับถือ ตลอดจนจรรยาตสนิหามิตรสหาย คนทั้งหลายนิยมกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นการแสดงความเคารพนับถือและความมีน้ำใจต่อบุคคลผู้นั้น โฉนเล่าในวันวิสาขบูชา อันเป็นวันที่ระลึกถึงการประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานของพระพุทธเจ้า พุทธศาสนิกชนจะไม่พึงทำการแสดง ออกอะไรสักอย่างหนึ่งเพื่อเป็นพุทธบูชา เป็นการแสดงน้ำใจต่อพระบรมศาสดาของตน

ในวันที่ระลึกถึงบุคคลผู้มีความสำคัญของวงศ์ตระกูลของกลุ่มชน หรือท้องถิ่นหนึ่ง ก็ยังมีการจัดพิธีที่ระลึกหรืองานเฉลิมฉลองกัน โฉนเล่าในวันวิสาขบูชาที่ระลึกถึงพระพุทธ เจ้า ผู้ทรงบำเพ็ญประโยชน์แก่มวลมนุษย์ ประชาชนจะไม่พึงจัดพิธีสมโภชหรืองานมหาบูชา

พุทธศาสนิกชนผู้ปรารถนาจะแสดงน้ำใจต่อพระบรมศาสดา อย่างน้อย หากจะสงบจิต ระลึกถึงพุทธภาษิต หรือคำสอนของพระพุทธเจ้าสักข้อหนึ่ง ก็คงจะพอเชื่อได้ว่าทำอะไอย่างหนึ่งเป็นพุทธบูชา

ถ้าสามารถพิจารณาตั้งใจคิดไปตามให้เห็นความหมายด้วย ก็จะเชื่อว่าได้กระทำพุทธบูชาที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไปอีก

หากมองเห็นความหมายที่จะพึงปฏิบัติได้แล้วนำไปเป็นแบบอย่างสำหรับประพฤติตาม ก็ย่อมจะได้ชื่อว่า เป็นผู้กระทำให้ปฏิบัติบูชา อันเป็น การบูชาอย่างสูงสุด ที่พุทธศาสนิก ชนจะพึงแสดงออกได้ต่อพระบรมศาสดาของตน นับว่าเป็นอันสงส้อย่างสูงสุดของวันวิสาขบูชา

แท้จริงการที่เราบูชาพระพุทธเจ้านั้น มิใช่เป็นการทำเพื่อประ โยชน์แก่พระพุทธเจ้า และพระ พุทธเจ้าก็ได้ทรงต้องการได้รับผลประโยชน์อะไรจากเรา แต่เมื่อเราบูชาพระพุทธเจ้า ผลดีหรือประ โยชน์ก็เกิดแก่ตัวเรา ผู้บูชานั้นเอง ทั้งแก่ชีวิตของเรา และแก่สังคมของเราทั้งหมด

เมื่อเราบูชาพระพุทธเจ้า จิตใจของเราก็โน้มโน้มไปในทางแห่งความดีงาม ทำให้จิตใจเจริญงอกงาม เอิบอิมเป็นสุข

เมื่อเราบูชาพระพุทธเจ้า เราก็น้อมนำเอาพระคุณความดีของพระพุทธเจ้าเข้ามาไว้ในจิตใจของเรา ทำให้เราร่มใจที่จะดำเนินต่อไปในวิถีทางแห่งความดีงาม และประพฤติปฏิบัติตามอย่างพระพุทธรจริยาของพระองค์

เมื่อเราบูชาพระพุทธเจ้า ก็เป็น การเตือนใจตัวเราเองให้ระลึกถึงธรรมทั้งหลายที่พระองค์ทรงสั่งสอน ซึ่งเราจะต้องเพียรพยายามปฏิบัติบำเพ็ญให้ก้าวหน้าต่อไปจนกว่าจะบรรลุสมบุรณ์

เมื่อเราทั้งหลายพากันบูชาพระพุทธเจ้า ก็จะเป็น สัจญาณของการที่เราเคารพยกย่องนิยมบุคคลที่ดีมีธรรม และการเคารพเชิดชูธรรมที่เป็นความดีและความจริง ซึ่งหากสังคมยังยึดถือในการบูชาอย่างนี้ สังคมก็จะดำรงรักษาธรรมไว้ได้ และธรรมก็จะคุ้มครองรักษาสังคมให้มีสันติสุขอย่างยั่งยืน

หากระลึกถึงพุทธภาษิตหรือคำสอนใดๆ ไม่ได้เลย และไม่สามารถทำอะไรอื่นอีกได้ ก็พึงสละเวลาทำใจให้สงบ แล้วอ่านหรือฟังคำสรรเสริญพระคุณของพระพุทธเจ้าสักท่อนหนึ่งตอนหนึ่ง ถ้าในขณะที่อ่านหรือฟัง จิตใจเกิดความเลื่อมใสศรัทธา เกิดปีติปราโมทย์ขึ้น หรือมีใจปลอดโปร่งโล่งเบาเบิกบานผ่องใส ก็นับว่าได้มีส่วนร่วมฉลองวันวิสาขบูชา และกระทำพุทธบูชาในวันสำคัญนี้ด้วย

ข้าวกรังกบิลพัสดุ์สู่เสถียรธรรมสถาน
ตะแตะภาพชมคลิป

คหบดีชาวนา

เดือนพฤษภาคมปีนี้ ประเทศไทยเข้าสู่ฤดูฝนค่อนข้างเร็วกว่าปีที่ผ่านมา สำหรับคนกรุงอาจไม่ชอบใจที่ฝนโปรยปรายมาแบบไม่ทันให้ตั้งตัว รวมทั้งลมพายุที่ทำให้ทรัพย์สินเสียหาย เสถียรธรรมสถานเองก็ได้รับความเสียหายจากพายุฝนไม่น้อย แต่ท่ามกลางความไม่ชอบใจ ความเสียหายต่อทรัพย์สิน ฝนก็นำความชุ่มฉ่ำความเย็นชื่นใจมาให้ผู้คนถ้วนหน้า

วิถีชาวนาในต่างจังหวัดต่างเฝ้ารอเดือนพฤษภาคมกันข้ามปี ด้วยว่ามีวันพืชมงคลที่ทางราชการกำหนดให้มีพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญขึ้น แม้ในสถานการณ์ Covid-19 ที่พระราชพิธีถูกปรับไม่ให้มีการรวมตัวกัน แต่ขวัญและกำลังใจผ่าน 'ข้าวขวัญ' หรือข้าวพระราชทาน ก็ยังถูกส่งถึงมือชาวนาทั่วประเทศได้เหมือนเคย

ครั้งหนึ่งที่เสถียรธรรมสถาน กรุงเทพมหานคร เมื่อเราได้รับพันธุ์ข้าวปลูกจากท่านอาจารย์ พระธรรมโพธิวิเทศ หัวหน้าพระธรรมทูตสายอินเดีย-เนปาล พันธุ์ข้าวปลูกที่มีชื่อว่า 'ข้าวพันธุ์เยราดู' นี่เป็นข้าวที่ปลูกให้ชนชั้นสูงในอินเดียได้รับประทาน

และพุทธสาวิกาน้อยได้เรียนรู้ถึงการ 'ปลูกข้าว' ไปพร้อมๆ กับการ 'ปลูกใจ' ของตัวเอง การเฝ้ารอของพุทธสาวิกาน้อยตลอด 1 ฤดูกาลในครั้งนั้น เราได้เห็นความรักของผู้ใหญ่ทั้งไทยและต่างประเทศผ่านการร่วมใจให้กำลังใจ และเมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยว เราได้เกี่ยวและเก็บข้าวเข้าสู่โรงครัว ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของอาหารสำหรับผู้ปฏิบัติธรรม

จากการปลูกข้าวเพื่อการเรียนรู้นำไปสู่ 'วิถีคหบดีชาวนา' ที่ชาวนามีอาชีพอย่างบริษัทศานา หนึ่งในองค์กรที่ทำงานร่วมกันในโครงการครอบครัวแห่งสติ ได้ยึดนโยบายด้านอาหารปลอดภัย เพื่อที่จะสร้างความสุขให้ชุมชนและความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆ กับความยั่งยืนทางธุรกิจ ได้มาร่วมสนทนากับ ท่านแม่ชีศันสนีย์ เสถียรสุต ในหัวข้อ 'คหบดีชาวนา' ท่านแม่ชีศันสนีย์กล่าวว่า "ในด้านพุทธกิจ การทำบุญ 3 อย่าง คือ การสร้างศาลา การขุดบ่อน้ำ การปลูกต้นไม้ คือการลงทุนที่ได้ผลทั้งกลางวันกลางคืน เมื่อภาคธุรกิจอย่าง 'ศานา' ได้ตั้ง

ด้านการลงทุนด้วยความสุจริต ก็ปฏิเสธผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นด้วยความสุจริตนั้นมิได้”

นอกจากนี้หากใครมิได้เป็นชาวนา ก็สามารถที่จะเป็นคหบดีชาวนาได้ เพราะคหบดีชาวนาในการเปรียบเปรยของพระพุทธองค์ หมายถึงผู้ที่จะบรรลุเป็นโสดาบัน นั่นคือการมีวิถีเยี่ยงการทำนา ได้แก่

การไถ : หมายถึงการเตรียมตนให้เป็นผู้มีศีลที่บริสุทธิ์

การหว่านโปรยเมล็ดพันธุ์ : หมายถึงการมีสมาธิในทุกสิ่งที่เราต้องทำ

การดูแลให้ข้าวเจริญงอกงาม : หมายถึงปัญญา คือการจัดการทุกอย่างให้เกิดสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์เพื่อให้ข้าวได้เติบโตงอกงาม

สุดท้าย เมื่อมีครบในองค์ประกอบทั้งสาม คือศีล สมาธิ ปัญญาแล้ว ก็ต้องรอคอย เพื่อให้ถึงซึ่งการเป็นโสดาบัน อันเปรียบเหมือนคหบดีชาวนาผู้ได้ใช้ความเพียรในสัมมาอาชีโว ซึ่งปลูกข้าวจนได้รวงข้าวอันอุดมที่โน้มลงมาติดดิน

ด้านพุทธกิจการทำบุญ 3 อย่าง คือ การสร้างศาลา การขุดบ่อน้ำ การปลูกต้นไม้ คือการลงทุนที่ได้ผลทั้งกลางวันกลางคืน

ตลอดหนึ่งฤดูกาลในครั้งนั้น เราได้เห็นความรักของผู้ใหญ่ทั้งไทยและต่างประเทศผ่านการร่วมให้กำลังใจ และเมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยว เราได้เกี่ยวและเก็บข้าวเข้าสู่โรงครัว ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของอาหารสำหรับผู้ปฏิบัติธรรม

ปลูกข้าว ปลูกใจกับพุทธสาวิกาน้อย

เสถียรธรรมสถาน
ทศวรรษที่ ๔

food&money : คหบดีชาวนา
แต่สภาพชมคลิป

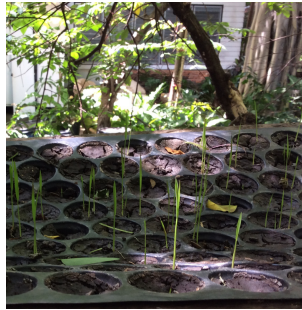
บ่มเพาะเมล็ดพันธุ์

เรียนรู้ในหนึ่งฤดูกาล

01

บ่มเพาะ

02

แตกหน่อ

03

ต่อยอด

04

ลงแขก ลงขัน
ลงทุนร่วมกัน

05

ลมหายใจแห่งสติ

06

สุขง่ายใช้น้อย

07

สุขเมื่อสร้าง

08

สุขเมื่อให้

09

แบ่งปันเมล็ดพันธุ์

10

พออยู่

11

พอกิน

12

พอเพียง

อานาปานสติ

เมื่อ ‘ลมหายใจ’ คือ ‘เครื่องมือ’ และ ‘อานาปานสติ’ คือ ‘เทคนิค’ ที่ทำให้เรากลับมารู้ตัวทั่วพร้อม เทคนิคนี้เอง เมื่อย้อนไปในช่วงเวลาเดียวกันนี้เมื่อกว่า 2,600 ปี ตามพุทธประวัติของพระพุทธองค์เมื่อครั้งยังทรงเป็นเจ้าชายสิทธัตถะมีพระชนมายุ 7 พรรษา ได้ประทับนั่งใต้ต้นชมพูพฤกษ์ หรือต้นหว่า ทำอานา-ปานสติอยู่เพียงพระองค์เดียว และได้สมาธิถึงขั้นปฐมฌาน โดยมีได้เสด็จไปทอดพระเนตรพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญที่ทุ่งนานอกเมืองกบิลพัสดุ์ตามพระราชประเพณี ซึ่งพระเจ้าสุทโธทนะเสด็จเป็นพระยาแรกนา

พิธีแรกนาเสร็จตอนบ่าย พระพี่เลี้ยงวิ่งมาหาเจ้าชาย ได้เห็นเงาไม้ยังอยู่ที่เดิมเหมือนเวลาเที่ยงวัน ไม่คล้อยตามดวงตะวันก็เกิดอัศจรรย์ใจ จึงนำความไปกราบทูลพระเจ้าสุทโธทนะให้ทรงทราบ เมื่อพระราชบิดาเสด็จมาทอดพระเนตรก็เกิดความอัศจรรย์ในพระทัย แล้วก็ทรงออกพระโอษฐ์อุทานว่า

“กาลเมื่อวันประสูติ จะให้น้อมพระองค์ลงถวายนมัสการพระกาฬเทวินดาบสนั้น ก็ทำปาฏิหาริย์ขึ้นไปยืนเบื้องบนชฎาพระดาบส อาตมก็ประณตเป็นปฐมวันทาการครั้งหนึ่งแล้ว ครั้นนี้อาตมก็ถวายอัญชลีเป็นทูตวันทาการคารบสอง”

พระเจ้าสุทโธทนะทรงไหว้พระพุทธเจ้าที่สำคัญ ๓ ครั้งด้วยกัน

ครั้งแรก...เมื่อภายหลังประสูติที่ดาบสมาเยี่ยม เห็นท่านดาบสไหว้จึงไหว้

ครั้งที่สอง...คือครั้งทรงเห็นปาฏิหาริย์

ครั้งที่สาม...คือภายหลังพระพุทธเจ้าเสด็จออกผนวช ได้สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้า แล้วเสด็จกลับไปโปรดพระพุทธบิดาครั้งแรก

หากเรารู้ว่า ‘ลมหายใจ’ คือเครื่องมือที่มีอยู่ และสามารถพาให้เราพ้นทุกข์ได้ วิสาขบูชาปีนี้จึงเป็นโอกาสอันดีอีกครั้งที่จะเชิญชวนทุกคนให้กลับมาใช้ ‘ลมหายใจเข้าและออก’ ของเราอยู่บนวิถีแห่งสติ และใช้ความต่อเนื่องในการปฏิบัตินี้กลายเป็นพุทธบูชาาร่วมกัน เพื่อเป็นพลบปัจจัยให้ถึงการพ้นทุกข์ร่วมกัน

ชวนหายใจเข้าและออก
แต่ะภาพชมคลิป

อานาปานสติ คณยาย
แต่ะภาพชมคลิป

ก่อนบวชของคุณปรารถนา มงคลกุล
แต่ะภาพชมคลิป

เสถียรธรรมสถาน
พ.ศ. ๒๕๓๖

“ การบวช คือ การเกิดใหม่ ”

แม่ชีต้นสนีย์ เสถียรสุต

ระหว่างบวชของคุณปรารถนา มงคลกุล
และภาพชมคลิป

Love is : พุทธสาวิกา 'ตั้ง'

เขียนโดย ธนิสรา แก้วอินทร์ | เรื่อง ประรณนา มงคลกุล

“การบวชคือการเกิดใหม่” คือสิ่งที่ท่านแม่ซีต้นสนีย์ มักจะบอกกับนักบวชใหม่ซึ่งเพิ่งตัดสินใจเข้ามาอยู่ร่วมในสังฆะเสมอไม่ว่าคุณจะเป็นใคร เคยผ่านเหตุการณ์อะไรมาบ้าง การบวชคือการเริ่มต้นชีวิตใหม่บนหนทางของทุกๆ คน

หนึ่งปีที่ผ่านมา คนที่ติดตาม Facebook live ของ เสถียรธรรมสถาน จะคุ้นเคยดีกับภาพ พี่ตั้ง หรือ คุณปรารถนา มงคลกุล ที่คอยเป็นลูกศิษย์ผู้ดูแล ท่านแม่ซีต้นสนีย์ เสถียรสุด และร่วมซักถามในประเด็นธรรมะต่างๆ ทั้งเข้าและเย็น แต่สำหรับคนที่รู้จักพี่ตั้งมาก่อนหน้านั้น จะพูดกันเป็นเสียงเดียวว่า

“จริงเหรอ”

“ใช่เหรอ”

เพราะหากเป็น พี่ตั้ง หรือ คุณปรารถนา มงคลกุล CEO /CFO สาวนักธุรกิจแถวหน้าของประเทศไทยที่ขึ้นชื่อในความเฉียบ เนียบ เยียบ และคุณนั้น ไม่น่าจะมานั่ง

ถอนหญ้าหรือปลูกกุหลาบอยู่ที่หุบเขาโพธิ์สัตว์ได้ และต่อเนื่องจนกระทั่งมา ‘บวช’ เป็นนักบวชสตรีที่นี้ได้

แต่หนึ่งปีผ่านไป กับการติดตามชีวิตของพี่ตั้ง เปรียบเสมือน Reality แห่งแรงบันดาลใจ สำหรับ ‘การเปลี่ยนแปลงตัวเอง’ พวกเราได้เห็นความศรัทธาของพระธรรมที่ทำให้คนหนึ่งคนสามารถงอกงามได้ พี่ตั้งกล่าวว่า “ยิ่งอยู่ใกล้พระธรรม ยิ่งทำให้อยากรู้มากขึ้น เพราะทำให้ทุกข้น้อยลง เมื่อก่อนไม่เคยคิดอย่างนี้เลย คือถ้าอยากมีความสุขก็ต้องไปปาร์ตี้ ไปเที่ยว ซึ่งความสุขแบบนี้ก็ไม่ได้จริงอะไร พอถึงเวลาที่เรามีทุกข์จริงๆ ความสุขแบบนั้นช่วยอะไรเราไม่ได้ แต่สิ่งที่พระพุทธเจ้าสอน สิ่งที่ท่านอาจารย์คุณแม่สอน กลับเป็นสิ่งที่ช่วยลดช่วยเราได้”

คลิกที่ภาพ แล้วมาติดตามเรื่องราว One Day และการบวชของพี่ตั้ง เพื่อเรียนรู้ถึง ‘แรงบันดาลใจ’ ดีๆ ไปพร้อมๆ กัน

เสถียรธรรมสถาน
ธรรมวัด ๔

ค.ควาย : 'ความเครียด'หรือ'ความสุข' คุณเลือกได้

ค.ควาย
ตะแคงภาพชมคลิป

บุญเหลือ บุญหลาย บุญล้น และบุญล้น
เป็นครอบครัวควายเผือก สมาชิกใหม่
ของหุบเขาโพธิสัตว์

ขณะนั้นนอกจากจะมีไก่ไข่ ไก่ซิลกี้ ห่าน และกระต่ายแล้ว สมาชิกใหม่ครอบครัวนี้ได้สร้างกิจวัตรน่ารักๆ ให้ชาวหุบเขาโพธิสัตว์ได้ทำกัน โดยเฉพาะพุทธสาวิกาน้อย นั่นคือการเกี่ยวหญ้าเป็นอาหารสำหรับควาย และการอาบน้ำให้ควายก่อนพาเข้าคอกในตอนเย็น

การได้คลุกคลีกับควายในเย็นวันหนึ่งทำให้คุณยายจำหรือท่านแม่ชีศันสนีย์ ได้มีโอกาสตอบคำถาม 'เรื่องความเครียด' โดยใช้ 'ครอบครัวควาย' เป็นเรื่องมีอในการอธิบาย คุณยายจำกล่าวว่ “ความเครียดก็เหมือนควาย บางทีเราก็บังคับเขาไม่ได้ เขาหิวก็ไปกินหญ้า อิ่มแล้วก็เดินกลับมา เด็กที่เลี้ยงควายก็มีหน้าที่ดูแลควายอย่างอ่อนโยน ทำหน้าที่อย่างเต็มเหตุปัจจัย สุดท้ายก็ต้องมองตามความเป็นจริง ไม่บังคับ คือเราต้องยอมรับและเห็นสิ่งที่เราต้องอยู่ด้วยตามความเป็นจริง เราต้องกลับมาจัดใจเรา และใช้ใจที่จัดไว้ดีแล้วด้วยสติปัญญา เรียนรู้กับธรรมชาติของสิ่งนั้นๆ เห็นสิ่งนั้นตามที่มันเป็น ไม่เอาความอยากหรือไม่อยากของเราเข้าไปจัดการ หากเราได้ทำความเข้าใจและยอมรับกับสิ่งตรงหน้า เช่น ความเครียด ได้ตามความเป็นจริงแล้ว คุณจะเห็น 'ใจ' ที่คลายจากความยึดมั่นถือมั่นนั้น คุณจะเป็นคนที่มีความสุขกับสิ่งตรงหน้าได้ง่ายขึ้น เหมือนเด็กเลี้ยงควาย อย่างพุทธสาวิกาน้อยเศรษฐี (ในคลิป) ที่พยายามหลอกล่อให้ครอบครัวควายกลับคอกในตอนเย็น หลังจากอาบน้ำควายแล้ว โดยยิ้มไป หัวเราะไป ไม่หยุดหยิ่งที่ควายแหวะข้างทาง ไม่ได้เดินตรงๆ เข้าคอกในทันที”

'ความสุข' และ 'ความเครียด' เป็นสิ่งที่เราเลือกได้ ลองชมคลิปดูความน่ารักของครอบครัวควายที่กลายมาเป็นครูให้พวกเราได้กันค่ะ

อาหารปรุงด้วยรัก ขนมเบื้องญวน

ขนมเบื้องญวน ของว่างโบราณที่เป็นเอกลักษณ์ของความเป็นครอบครัว เพราะต้องล้อมวงกันทำ แล้วจึงล้อมวงกันรับประทาน ขนมเบื้องญวนสูตรนี้เป็นสูตรที่ คุณหมอน้อย อภัสนันท์ ทัศนวิสุทธิ ทำเป็นอาหารมื้อเช้า เพื่อถวายท่านแม่ชีศันสนีย์ เสถียรสุต ที่หุบเขาโพธิสัตว์ เสถียรธรรมสถาน 2 จนเป็นภาพจำของแฟนคลับที่ติดตามทาง Facebook live 'เสถียรธรรมสถาน' ขอให้แบ่งปันสูตรอาหาร เพื่อนำไปปรุงให้คนในครอบครัวรับประทานกันบ้าง จดสูตรไว้แล้วเตรียมลงมือเลยค่า

ส่วนผสมของแป้ง

1. แป้งข้าวเจ้า 160 กรัม
2. แป้งมัน 160 กรัม
3. เกลือ 1/4 ช้อนชา
4. น้ำปูนใส 1 ถ้วย
5. กะทิ 1 ถ้วย
6. ผงขมิ้น

ส่วนผสมไส้ขนมเบื้องญวน

1. กระทียม รากผักชี พริกไทย
2. มะพร้าวขูด 200 กรัม
3. กุ้งสดหรือหมูสับ 200 กรัม
4. เกลือป่น 1 ช้อนชา
5. น้ำตาล 2 ช้อนโต๊ะ
6. ผงขมิ้น
7. เต้าหู้หั่นสี่เหลี่ยมทอด
8. หัวไชโป้วสับ
9. ถั่วลิสงป่น
10. ถั่วงอก

วิธีทำ

1. โขลกพริกไทย กระทียม รากผักชีให้ละเอียด
2. นำมะพร้าวขูด กุ้งสับหรือหมูสับ ลงคลุกในอ่างผสมให้เข้ากัน
3. นำพริกไทย กระทียม รากผักชี ที่โขลกไว้ มาผัดกับน้ำมันจนกระทั่งมีกลิ่นหอม ใส่กุ้งหรือหมูสับที่คลุกกับมะพร้าวลงผัด ใส่เกลือป่น ตามด้วยน้ำตาลทรายและพริกไทย แล้วผัดให้เข้ากัน
4. ใส่ผงขมิ้น พอให้มีสีส้มออกเหลืองจนรับประทาน

วิธีผสมแป้ง

1. นำส่วนผสมทั้งหมด คือ แป้งข้าวเจ้า แป้งมัน เกลือ ขมิ้น มาผสมกันในอ่างผสม
2. เติมส่วนผสมเหลว คือ น้ำปูนใสและกะทิ

วิธีทำขนมเบื้องญวน

1. ใช้กระทะก้นลึก ตั้งไฟร้อนปานกลาง กลอกแป้งเป็นวงกลม
2. ใส่ถั่วงอก และส่วนผสมเครื่องที่ผัดเอาไว้ จากนั้นจึงใส่เต้าหู้ทอด หัวไชโป้วสับ ถั่วลิสงคั่ว จัดการพับตามชอบ
3. จัดใส่จานเสิร์ฟพร้อมอาจา

